Region Stockholm

39

Yttrande över remiss Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi

HSN 2021-0769

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utbildning
Susanne Kalén

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-05-04

HSN 2021-0769

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över remiss Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi

Ärendebeskrivning

Hälso- och sjukvårdsnämnden har av Rotel I beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på omarbetat förslag till Region Stockholms forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi som avser perioden 2021–2024.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
PM - Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm
Strategi - Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm. Gäller för Region Stockholm 2021–2024

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Tjänsteutlåtande över omarbetat förslag till Region Stockholms forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi 2021–2024 överlämnas till regionstyrelsen som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Strategi för forskning, utveckling och utbildning för hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken i Stockholms läns landsting upphörde att gälla den 31 december 2019. Ett förslag till ny strategi avseende forskning och utveckling togs fram under hösten 2020 med påföljande remissrunda. Efter remissrundan har nu strategin omarbetats för att även inkludera utbildning. Hälso- och sjukvårdsnämnden har av Rotel I beretts möjlighet

att inkomma med synpunkter på det omarbetade förslaget till forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm 2021–2024.

I det omarbetade förslaget har utbildningsperspektivet inkluderats och viss omarbetning av dokumentets disposition har gjorts. Det består av huvudrubrikerna 1. *Inledning*, 2. *Syfte*, 3. *Tillämpning*, 4. *Region Stockholm ska fortsätta skapa förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling*, 5. *Organisering och arbetssätt* samt 6. *Finansiering*.

Överväganden
Förvaltningen är generellt mycket positiv till de förändringar som gjorts i strategin sedan förra remissförfarandet. Flera viktiga delar lyfts nu fram på ett tydligare sätt. Balansen mellan forskning, utbildning och utveckling är dock ojämn då det är störst fokus på forskning medan framförallt utveckling ges litet utrymme och därför kan kompletteras. Förvaltningen vill även föreslå några ytterligare kompletteringar och förtydliganden gällande utbildning. Att tandvården ingår i strategin är positivt men även här föreslår förvaltningen några kompletteringar.

Utbildning
Det framgår nu tydligt vilka lagar och förordningar i det svenska utbildningssystemet och vilka avtal och samarbeten som styr Region Stockholms utbildningsuppdrag. Praktik för kiropraktorer och naprapater bör läggas till. Dessa båda grupper behöver efter slutförd utbildning göra 3 månaders praktik inom offentligt finansierad hälso- och sjukvård inför ansökan om legitimation hos Socialstyrelsen.

I strategin används begreppet *hälsoprofessioner* för de utbildningar, förutom läkarutbildning, som ingår i det regionala ALF-avtalet. Här förordar förvaltningen istället benämningen *professioner inom hälso- och sjukvård* då definitionen av *hälsoprofessioner* inte är tydlig i litteraturen.

Det framgår i strategin (5.1.3) att Region Stockholm ska *säkerställa* att utbildning och kompetensutveckling inom hälso- och sjukvården utvecklas och anpassas efter regionens omställning av vård och kommande kompetensbehov. Då regionen inte har mandat över lärosätenas och övriga utbildningsanordnares utbildningsutbud eller dess innehåll föreslås i stället en skrivning där regionen ska *verka för* att utbildning och kompetensutveckling utvecklas och anpassas efter regionens omställning av vård och kommande kompetensbehov.

Förvaltningen ser positivt på att ledarskapskulturen omnämns som en förutsättning för både forskning, utbildning och utveckling på alla nivåer. Att ge tid för forskning nämns i strategin och här vill förvaltningen även påtala vikten av att ge tid för utbildning och handledning. Att det finns välfungerande stödstrukturer och pedagogiska funktioner för utbildningsuppdraget är också viktiga delar för att säkerställa utbildning av god kvalitet. Hälso- och sjukvården ska ses som en pedagogisk arena där samverkan sker mellan vårdgivare i genomförandet av utbildningsuppdraget. Utöver detta föreslår förvaltningen att strategin kompletteras med att regionen ska främja medicinsk pedagogisk forskning inom verksamhetsintegrerat lärande.

Tandvården
Förvaltningen ser positivt på att tandvården ingår och omnämns i strategin. Förvaltningen vill dock föreslå att strategin förtydligar att tandvården inte omfattas av Hälso- och sjukvårdslagen och att regionen enligt Tandvårdslagen ansvarar för tandläkares specialiseringstjänstgöring (ST), inte bara ska erbjuda platser för detta. Vidare föreslås förtydligande att regionen inte ansvarar för tandläkares grund- eller forskarutbildning men att det finns en styrgrupp för odontologisk forskning, SOF, som är ett samarbete mellan KI, Region Stockholm och Folktandvården i Stockholms län AB.

Utveckling
I strategin beskrivs kunskapsstyrningens arbete i relation till forskning och/eller USV-enheter. Kunskapsstyrningens arbete innebär bland annat att utveckla infrastruktur för användbara kunskapsstöd och tillgång till data. Förvaltningen menar att det senare är förutsättningar för lärande och systematisk utveckling av vården. För att möjliggöra kontinuerlig utveckling och lärande behövs kompetens om hur utveckling och förbättringsarbete sker. Detta behov och hur det ska genomföras förslås därför att förtydligas i strategin.

Förvaltningen ser positivt på att strategin lyfter att vården är under strukturutveckling och att tillgången till data utifrån personcentrering och vårdprocesser behöver säkras för forskningen oavsett var vården sker. Här bör dock förtydligas att denna data även behövs för systematisk utveckling av vården.

Forskning
I strategin framgår att forskning ska kunna följa patientens sjukdomsförlopp genom hela vårdkedjan oavsett vårdgivare (5.1.2). Här bör

tydliggöras att strategin ska främja den patientnära forskningen även i den nära vården (primärvården) och möjliggöra för dessa vårdgivare att bedriva egen forskning, inte bara medverka i andras kliniska studier genom att leverera prover, data och patienter. Vidare bör tydliggöras att en rättvis användning och prioritering av resurser i regionen ska främjas. I samband med skrivningar om att forskningen ska genomföras utifrån god vetenskaplig kvalitet bör även kravet på etisk analys tydliggöras.

Det framgår i strategin (5.1.7) att företagsinitierad klinisk forskning bland annat ger besparing av läkemedels- och medicinteknikens kostnader. Här vill förvaltningen framhålla att det förmodligen gäller på kort sikt men att det är högst troligt att denna forskning bidrar till kvalitets- och kunskapshöjning. Till de forskningsperspektiv som nämns i strategin bör tilläggas forskning inom hälsoekonomi och etik, tex prioriteringsetik.

Ekonomiska konsekvenser
Yttrandet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Yttrandet förväntas inte få konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Yttrandet förväntas inte få konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Yttrandet förväntas inte ge några konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Yttrandet förväntas inte ge några administrativa konsekvenser.

Johan Bratt
Tf. hälso- och sjukvårdsdirektör

Tora Almquist
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen
Godkänd av Johan Bratt, 2021-05-04

Regionledningskontoret

PM
2021-03-25

RS 2019-0750

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm

Remiss-PM

Innehållsförteckning

1. Regionledningskontorets förslag och motivering 3
1.1 Beskrivning 3
1.2 Sammanfattning 3
1.3 Bakgrund 3
1.3.1 Uppdrag 3
1.3.2 Innehåll 4
1.3.3 Arbetsmetod 5
1.3.4 Kompletterande styrande dokument 6

1. Regionledningskontorets förslag och motivering

1.1 Beskrivning

Ärendet utgörs av ett förslag till forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm som ska gälla för Region Stockholms nämnder (nämnd/styrelse och förvaltning) och bolag (styrelse och verksamhet).

Regionledningskontoret avser föreslå regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

1. Förslag till forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm fastställs.

1.2 Sammanfattning

Region Stockholms forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling i regionens verksamheter. Sådana aktiviteter ska komma invånarna till gagn och samtidigt ge förutsättningar för att Stockholmsregionen förblir en ledande, innovativ och hållbar tillväxtmotor för hela Sverige. En nära koppling mellan forskning, utbildning, utveckling och innovation skapar en modern och framåtblickande organisation.

Förslaget anger styrande principer för hur Region Stockholm ska skapa förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling. Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag.

1.3 Bakgrund

1.3.1 Uppdrag

Strategi för forskning, utveckling och utbildning för
hälso- och sjukvården, tandvården och kollektivtrafiken
i Stockholms läns landsting upphörde att gälla den 31 december 2019. Föreliggande förslag syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning och utbildning i Region Stockholm. Den forskning som bedrivs ska komma invånarna till gagn och forsknings- och utvecklingsarbetet ger också förutsättningar för att Stockholmsregionen förblir en ledande, innovativ och hållbar tillväxtmotor för hela Sverige.

Initialt formulerades en strategi för forskning- och utveckling men efter remissförfarande hösten 2020 har strategin omarbetats för att även inkludera utbildning.

Styrande dokument som kompletterar Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm är:

Life science-strategi för Stockholmsregionen som syftar till att identifiera insatsområden och konkreta åtgärder för att realisera målet om att Stockholmsregionen ska bli en av världens främsta life science-regioner.

Region Stockholm Näringslivs- och tillväxtstrategi som ska vara Stockholmsregionens gemensamma strategi för hållbar tillväxt och attraktionskraft.

Innovationsstrategi för Region Stockholm som syftar till att stärka innovationsförmågan i Region Stockholms verksamheter.

Näringslivs- och tillväxtstrategi för Stockholmsregionen

Life science-strategi för Stockholmsregionen

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm	**Innovationsstrategi för Region Stockholm**

Kompetensförsörjningsstrategi för Stockholms läns landsting 2016-2021 som ska bidra till ett helhetsperspektiv och en gemensam riktning för de hälso- och sjukvårdsverksamheter som bedrivs av och på uppdrag av Region Stockholm.

Medarbetarpolicy för Region Stockholm som anger styrande principer för medarbetare och chefer hur Region Stockholm ska vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare.

1.3.2 Innehåll

Förslaget till forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling i regionens verksamheter. Strategin anger styrande principer för hur Region Stockholm ska skapa förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling. Utbildningsaspekterna i strategin avser utbildning i hälso- och sjukvården och tandvården.

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi ska gälla för Region Stockholms nämnder och bolag från 2021 till och med 2024.

Följande principer ligger till grund för forskning, utbildning och utveckling inom Region Stockholm:

1. Akademisk frihet, etiska principer och konkurrens ska skapa kvalitet och nytta
2. Region Stockholm ska skapa långsiktiga och pålitliga förutsättningar för forskning
3. Tillgängliggörande av data ska öka förmågan till analys, insikter och kunskapsbildning

4. Region Stockholm ska tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer av hög kvalitet
5. Region Stockholm ska stärka förutsättningarna för forskningsanknuten utbildning
6. Region Stockholm ska främja kompetensutveckling och det livslånga lärandet

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm anger också strategiska inriktningar för forskning, utbildning och utveckling. I Region Stockholm ska utbildning och klinisk forskning kunna ske i hela hälso- och sjukvårdssystemet. Vidare ska en nyfikenhetsdriven kultur tillsammans med kompetens, forskningstid och infrastruktur skapa förutsättningar för medicinska genombrott. Ledarskapskulturen skapar förutsättningar för lärande på alla nivåer inom hälso- och sjukvården och präglas av en syn på utbildning, utveckling och forskning som en integrerad del i vårduppdraget.

Region Stockholm ska tillgängliggöra strukturerade hälsodata på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt. Region Stockholm ska stimulera företagsinitierad klinisk forskning till nytta för invånare, patient och närstående.

Region Stockholm ska stimulera forskning och utveckling inom kollektivtrafiksystemet och bidra till hållbar en samhällsutveckling. Region Stockholm ska aktivt främja tvärvetenskaplig och integrerad forskning då samverkan mellan olika aktörer är en förutsättning för gränsöverskridande forskningssamarbeten där långsiktiga och innovativa lösningar kan uppnås.

Region Stockholms FoUUI-budget omfattar dels de ALF-medel som staten årligen betalar ut som ersättning till berörda regioner för deras medverkan i läkares grundutbildning och för den kliniska forskningen, dels FoU-medel som Region Stockholm årligen själv beslutar avsätta. Fördelning av de medel som avser samarbetet med Karolinska Institutet ska behandlas i samverkan inom Karolinska Institutets och Region Stockholms samverkansorganisation.

1.3.3 Arbetsmetod

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategin har utarbetats av chefer inom avdelningen FoUI inom regionledningskontoret och avdelning Utbildning på hälso- och sjukvårdsförvaltningen i samråd med representanter från nämnder och bolag. Under remissen kommer ytterligare synpunkter inhämtas och beaktas.

1.3.4 Kompletterande styrande dokument

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi för Region Stockholm kompletteras av mer detaljerade styrande och vägledande dokument inom specifika områden.

Diarienummer
RS 2019-0750

Remiss – Strategi

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi

Gäller för Region Stockholm 2021-2024

Dokumenttyp	Fastställd	Giltig till och med
Dokumentnummer 2008485	Fastställd av	Upprättad av
Informationssäkerhetsklass		

1. Inledning

Region Stockholms verksamheter behöver ständigt utvecklas för att kunna leverera tjänster och service till invånare och besökare i en föränderlig värld. Genom att stödja forskning och utveckling i Region Stockholms verksamheter kan den nya kunskap som forskningen skapar generera kvalitetshöjning och effektivisering. Utbildning är en förutsättning för att säkra regionens kompetensförsörjning. Utbildningarna ska utgå från bästa tillgängliga kunskap och evidens för att rusta framtidens medarbetare och forskare med relevant och aktuell kompetens. Genom att medverka i grund-, specialist- och forskarutbildning för samtliga yrkesgrupper och genom att stödja kontinuerlig kompetensutveckling säkerställs Region Stockholms tillgång till välutbildade medarbetare och deras möjlighet till lärande genom hela yrkeslivet. Forskning, utbildning och utveckling ska vara en naturlig och välintegrerad del alla verksamheter finansierade av Region Stockholmsoavsett driftsform.

Forskning är en systematisk undersökning för att upptäcka ny kunskap som syftar till att vidga människans förståelse för den fysiska, biologiska eller sociala världen utöver vad som redan är känt. Systematisk tillämpning av vetenskapligt beprövad erfarenhet och kunskap skapar förutsättningar för utveckling. Genom samspelet mellan forskning och utveckling åstadkoms ständiga förbättringar och utveckling av produkter, tjänster och processer i befintliga system. Det är inte möjligt att förutsäga vilken kunskap som kommer att behövas för att förstå och lösa nuvarande samt framtida utmaningar. Den fria, forskarinitierade forskningen, utan krav på särskild inriktning eller särskilda resultat är nödvändig och måste värnas.

Forskning bygger på långsiktiga processer som bedrivs i komplexa system med flera parter. Det är därför viktigt att förutsättningarna för forskning är uthålliga och skapar stabila villkor. Ett välfungerande forskningssystem skapar förutsättningar att hitta lösningar när nya samhällsutmaningar uppstår.

Region Stockholms medarbetare och olika intressenter ska kunna mötas för att söka lösningar på aktuella problem. Region Stockholm ska ta initiativ till att skapa sådana möten.

Region Stockholms målsättning är att såväl klinisk[1] som folkhälsovetenskaplig forskning som bedrivs inom Region Stockholm hälso- och sjukvård, såväl i egenregi som privat, ska leda till genombrott som:

- förebygger sjukdom, räddar liv och botar sjukdomar
- möjliggör tidig upptäckt av såväl ohälsa som sjukdom
- relaterar till hälsoeffekter av miljöexponering och arbetsmiljö
- bidrar till att ställa säkrare och individbaserade diagnoser
- bidrar till mindre lidande och färre komplikationer
- utvecklar den personcentrerade vården
- främjar patientsäkerhet och kvalitet

Region Stockholms målsättning är att forskning som bedrivs inom kollektivtrafiken ska förbättra för länets invånare och bidra till ett hållbart resande.

I det utbildningsuppdrag som ingår i all regionfinansierad hälso- och sjukvård omfattas medverkan i verksamhetsintegrerat lärande (VIL)[2] för studerande på gymnasial- och yrkeshögskolenivå samt universitets- och högskoleutbildning. VIL ingår i utbildningarna för alla kategorier av vårdpersonal och på alla utbildningsnivåer och utgör en viktig del i utveckling av professionell kompetens.
Vidare ansvarar Region Stockholm för läkarnas allmäntjänstgöring (AT) och specialiseringstjänstgöring (ST) inklusive bastjänstgöring (BT) i syfte att säkerställa det planerade behovet av läkare med specialistkompetens. Region Stockholm ska också främja att alla medarbetare kan utveckla och upprätthålla sin kompetens genom kontinuerlig kompetensutveckling och livslångt lärande.

Region Stockholm ska främja kompetensutveckling på alla nivåer som möter regionens nuvarande och framtida behov där demografiska förändringar, teknikutveckling, nya metoder och olika sätt att organisera Region Stockholms verksamheter tas i beaktande. Nya arbetssätt med stöd av ny teknik och ökad samverkan bidrar till utveckling.

[1] Med klinisk forskning avses sådan forskning som förutsätter vårdens strukturer och resurser och har som mål att lösa ett ohälsoproblem eller att identifiera faktorer som leder till ökad hälsa.

[2] Verksamhetsintegrerat lärande (VIL) är ett samlingsbegrepp som innefattar arbetsplatsförlagt lärande (APL) inom gymnasieskolan, lärande i arbete (LIA) inom yrkeshögskolan samt verksamhetsförlagd utbildning (VFU) inom högskola och universitet. VIL kan också innefatta studiebesök, auskultation, hospitering eller fältstudier.

2. Syfte

Region Stockholms forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategi syftar till att skapa goda förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling i regionens verksamheter. Sådana aktiviteter ska komma invånarna till gagn och samtidigt ge förutsättningar för att Stockholmsregionen förblir en ledande, innovativ och hållbar tillväxtmotor för hela Sverige. En nära koppling mellan forskning, utbildning, utveckling och innovation skapar en modern och framåtblickande organisation. Beslutsunderlag i Region Stockholm ska utgå från vetenskaplig grund och säkerställa möjligheten till forskning, utveckling och utbildning.

Region Stockholm har beslutat att stärka förutsättningarna för universitet, högskolor och näringsliv att bedriva forskning, utveckling och innovation och samlat sina visioner i Forskningslöftet (LS 2017-1455). Forskningslöftet har den tydliga målsättningen att öka antalet kliniska studier och att Stockholmsregionen år 2023 ska vara en av världens främsta life-science-regioner.

3. Tillämpning

I Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 18 kap. 2 § fastslås att ”regioner och kommuner ska medverka vid finansiering, planering och genomförande av dels kliniskt forskningsarbete på hälso- och sjukvårdens område, dels folkhälsovetenskapligt forskningsarbete. Regioner och kommuner ska i dessa frågor, i den omfattning som behövs, samverka med varandra och med berörda universitet och högskolor.”

Region Stockholm ska bedriva regional fysisk planering enligt Plan- och bygglagen, 7 kap (2010:900) och innehar från den 1 januari 2019 det regionala utvecklingsansvaret för Stockholms län i linje med gällande lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar samt förordning (2017:583) om regionalt tillväxtarbete.

Region Stockholm har ett statligt uppdrag att medverka i utbildningar inom hälso- och sjukvård genom att tillhandahålla kliniska utbildningsplatser för studerande. Utbildningarna regleras av Gymnasieförordningen (2010:2039), Myndigheten för yrkeshögskolan, Förordningen om vuxenutbildning (2020:461) samt Högskoleförordningen (1993:100). Regionens ansvar att tillhandahålla platser för läkarnas allmäntjänstgöring (AT) samt specialiseringstjänstgöring (ST) inklusive bastjänstgöring (BT) i en omfattning som motsvarar det planerade behovet av läkare med specialistkompetens reglera i Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 10 kap 5 §.

Enligt tandvårdslagen ska det i regionerna ska finnas möjlighet till anställning för tandläkares specialiseringstjänstgöring i en omfattning som motsvarar det framtida behovet av tandläkare med specialistkompetens i klinisk verksamhet (2019:860).
Även praktisk tjänstgöring för psykologer ska erbjudas av regionen (SOSFS 2008:34).

Samtliga verksamheter som finansieras av Region Stockholm ska tillämpa Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategin för Region Stockholm och beakta den i utarbetandet av styrande dokument såsom budget och verksamhetsplaner.

Region Stockholm ska fortlöpande och transparent säkerställa att forsknings-, utbildnings och utvecklingsstrategin efterlevs. Funktionsområde Forskning och Innovation, regionledningskontoret ska i samråd med avdelning Utbildning på hälso- och sjukvårdsförvaltningen identifiera och presentera insatser kopplade till strategin i handlingsplaner som regelbundet följs upp och revideras.

Forsknings-, utbildnings- och utvecklingsstrategin för Region Stockholm kompletteras av Life science-strategi för Stockholmsregionen, Region Stockholm Näringslivs- och tillväxtstrategi och Innovationsstrategi för Region Stockholm.

4. Region Stockholm ska fortsätta skapa förutsättningar för forskning, utbildning och utveckling

4.1 Akademisk frihet, etiska principer och konkurrens ska skapa kvalitet och nytta

Region Stockholm värnar den akademiska friheten som innebär att forskaren fritt får välja forskningsproblem, metodik och publicera resultatet. Finansieringssystemen ska bidra till att den forskning som bedrivs i samverkan med Region Stockholm ska vara av god vetenskaplig kvalitet och kunna ge hög nytta regionalt, nationellt och internationellt.

Huvudprincipen för fördelningen av de medel som Region Stockholm avsätter för forskning och utveckling ska vara att de fördelas, genom en transparent och opartisk process, i konkurrens utifrån vetenskaplig kvalitet och nytta. All forskning som bedrivs i samverkan med Region Stockholm ska följa god forskningssed med hänsyn till forskningsetiska och juridiska principer för det aktuella forskningsfältet.

4.2 Region Stockholm ska skapa långsiktiga och pålitliga förutsättningar för forskning

God forskning fordrar tydligt ledarskap, hängivna, kompetenta forskare och långsiktiga resurser. Forskning som söker lösningar på de samhälleliga utmaningarna kräver i allt större utsträckning att forskare från olika discipliner möts och ges tid att tillsammans undersöka sina problemställningar. Region Stockholm ska skapa pålitliga förutsättningar vad gäller finansiering, organisation och tillgång till infrastruktur och därmed skapa en attraktiv miljö för forskare från Sverige och övriga världen. Region Stockholm ska i ökad utsträckning attrahera internationella projekt och talanger vilket stärker vetenskaplig kvalitet, mångfald och finansiering.

4.3 Tillgängliggörande av data ska öka förmågan till analys, insikter och kunskapsbildning

Utvecklingen av ny kunskap förutsätter tillgång till information och data. I Region Stockholm finns stora mängder sammanhängande data av god kvalitet. Region Stockholm ska ha förmåga att förvalta, bevara och tillhandahålla data över tid genom en långsiktigt hållbar miljö för lagring och tillgängliggörande av information. Tillgängliggörandet av data ska alltid utgå från etiska principer och med hänsyn tagen till den enskilda individens integritet.

Via Region Stockholms sjukhusbibliotek erbjuds regionens medarbetare åtkomst till nationella och internationella tidskrifter, vilket ger tillgång till kontinuerligt uppdaterad kunskap av betydelse för det dagliga arbetet.

4.4 Region Stockholm ska tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer av hög kvalitet

Region Stockholm ska tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer av hög kvalitet i linje med aktuell pedagogisk forskning. Regionen ska erbjuda handledarkompetens, lokaler och stödjande faciliteter för lärande och professionell utveckling.

Region Stockholm ska medverka till att examensmålen för respektive utbildning uppnås samt säkerställa att lärandet utgår från studenternas lärandemål och patientens vårdbehov med fokus på ett personcentrerat förhållningsätt med respekt för patientens medbestämmande och integritet.

Region Stockholm ska vara föregångare både nationellt och internationellt inom interprofessionellt lärande (IPL) och tillhandahålla ändamålsenliga lärandemiljöer för detta syfte..

Region Stockholm ska erbjuda mycket goda miljöer för klinisk färdighetsträning och simulering för medarbetare och studerande. Patientens möjlighet till delaktighet och självbestämmande ska stärkas i enlighet med patientlagen (2014:821).
Hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande förhållningssätt ska genomsyra såväl utbildningar som verksamheter i hela hälso- och sjukvårdssystemet samt förmåga till att verka i nya vårdmiljöer med digitala verktyg som stöd där digitala och fysiska arbetssätt är integrerade.

4.5 Region Stockholm ska stärka förutsättningarna för forskningsanknuten utbildning

Forskningsanknuten utbildning möjliggör implementering av ny kunskap. Med forskningsprocessen som modell ska lärandet stödja utvecklingen av ett kritiskt och reflekterande förhållningssätt. Lärandet ska bidra till att medvetandegöra för studerande hur ny kunskap och evidens kan tillämpas i den framtida yrkesutövningen.

4.6 Region Stockholm ska främja kompetensutveckling och det livslånga lärandet

Medarbetare i Regions Stockholm ska vara under ständigt lärande och kontinuerligt utveckla kunskaper och färdigheter som utgår från senaste evidens och verksamhetens behov. Varje vårdgivare ansvarar för att medarbetarna har möjlighet att utveckla och upprätthålla sin kompetens samt säkerställa att medarbetaren har tillräcklig aktuell kunskap för att utföra sitt arbete. Handledarkompetens ska vara en del av systematisk kompetensutveckling.

Region Stockholm ska medverka till att utbildningarnas innehåll, kvalitet och dimensionering motsvarar hälso- och sjukvårdens nuvarande och framtida kompetensbehov. Utbildningarnas innehåll och utformning ska följa vårdens utveckling och förändrade vårdformer.

Kompetens och yrkeserfarenheten hos personer med hälso- och sjukvårdsutbildning utanför Sverige ska tillvaratas.

5. Organisering och arbetssätt

Region Stockholm skapar genom avtal och avsiktsförklaringar med universitet och högskolor förutsättningar för fördjupade partnerskap och strategisk samverkan.

Region Stockholm har tecknat avtal med svenska staten om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården, det så

kallade nationella ALF-avtalet (LS 1408–0943). Avtalet kompletteras med ett regionalt avtal med Karolinska Institutet om utbildning av läkare, verksamhetsförlagd utbildning för vissa andra hälsoprofessioner, samt klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården (LS 1411–1389) där formerna för samarbetet och samverkansorganisationen beskrivs. Vidare har Region Stockholm tecknat avsiktsförklaringar om forskning, utveckling, innovation och utbildning med Kungliga tekniska högskolan (LS 2015-1096) och Stockholms universitet (LS 1406-0706).

Region Stockholm har samverkansavtal med ett flertal universitet och högskolor om verksamhetsintegrerat lärande (VIL), inom ett flertal utbildningsprogram. Därtill kommer Region Stockholms samverkan i Vård- och omsorgscollege Stockholm avseende arbetsförlagt lärande (APL) inom gymnasieskolan samt lärande i arbete (LIA) inom yrkeshögskolans hälso- och sjukvårdsutbildningar. Region Stockholms har också en aktiv medverkan i så väl det nationella som det regionala vårdkompetensrådet.

Region Stockholm samverkar också med länets olika forsknings- och innovationsstiftelser, forskningsplattformar och centrumbildningar med syftet att finna lösningar på gemensamma utmaningar.

5.1. Strategisk inriktning för forskning, utbildning och utveckling inom hälso- och sjukvård och tandvård

5.1.1 Region Stockholm ska tillgängliggöra strukturerade hälsodata på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt

Digitaliseringens möjligheter innebär ett paradigmskifte för hälso- och sjukvården. Analyser av stora datamängder från många patienter kan leda till medicinska forskningsgenombrott om till exempel hur människors genetik och livsstil påverkar hälsan. Det ger i sin tur möjlighet till skräddarsydd prevention, diagnostik, behandling och bot.

Region Stockholm ska verka för att forskningen får tillgång till strukturerade hälsodata av hög kvalitet och på så sätt möjliggöra utveckling av ny kunskap och ny teknik. Samverkan mellan vårdgivare är kritisk då forskningen och utvecklingen av hälso- och sjukvården är helt beroende av tillgång till kvalitetssäkrade data från hela hälso- och sjukvårdssystemet för att generera kunskap som gynnar både dagens och morgondagens patienter. Region Stockholm ska säkerställa att tillgängliggörandet av hälsodata görs i enlighet med lagar och förordningar på ett samordnat, säkert, etiskt och enhetligt sätt med hänsyn till den enskildes integritet. Invånare och patienter i Region Stockholm ska ha möjlighet att, om de så önskar, donera hälsodata för forskning och hälso- och sjukvårdsutveckling.

5.1.2 Klinisk forskning i hela hälso- och sjukvårdssystemet

Fungerande och framgångsrik klinisk forskning är beroende av alla delar i forskningskedjan – från provtagning, insamling av data via patienter i vården till systematisk dokumentation och spridning av uppnådda resultat. Det förändrade hälso- och sjukvårdssystemet, med ökad spridning av patienter inom nätverkssjukvården, ställer krav på närmare samarbeten och nya former av allianser mellan och inom vårdgivare. Det är centralt att Region Stockholm ges möjlighet att säkra att forskningen kan följa patienten och dennes sjukdomsförlopp i hela vårdkedjan, oavsett om patientens vårdgivare är offentligt driven eller privat. Region Stockholm ska därför, när så är relevant, ställa tydliga krav i olika typer av vårdavtal på vårdgivares medverkan i klinisk forskning.

Region Stockholm ska skapa förutsättningar för att fler av hälso- och sjukvårdens aktörer kan medverka i kliniska studier. Detta ska ske bland annat genom att i vårdavtal tydliggöra uppdraget att delta i kliniska studier genom till exempel insamling av patientdata, prover eller rekrytering av patienter för deltagande i forskning. Vårdgivare ska genomföra denna uppgift i enlighet med fastställda regler och förordningar samt god etisk standard.

I den avtalsuppföljning som sker i enlighet med de avtal som tecknas med hälso- och sjukvårdens utförare ska utfall av, och förutsättningarna för, klinisk forskning efterfrågas och följas upp. Vidare ska kompletterande modeller för uppföljning av utfall och förutsättningar för kliniska forskning utvecklas.

Forskning inom hälso- och sjukvården och tandvården berör inte enbart kliniska studier utan också ämnen som teknik, process och organisation där naturvetenskapliga, samhällsvetenskapliga och humanistiska aspekter har en viktig roll.

5.1.3 Utbildning i hela hälso- och sjukvårdssystemet

Den kliniska utbildningen är en integrerad del av hälso- och sjukvården. I Region Stockholm omfattas samtliga vårdgivare, både regionägda och privata, av utbildningsuppdraget. Region Stockholm ska säkerställa vårdgivares deltagande i utbildningsuppdraget genom tydliga krav i vårdavtalen både avseende kvantitet och kvalitet. Vårdavtalen ska underbygga och bidra till kompetensförsörjningen i regionen.

Region Stockholm ska säkerställa att utbildning och kompetensutveckling inom hälso- och sjukvården anpassas och utvecklas för att matcha kommande kunskaps- och kompetensbehov i samband med den fortsatta omställningen till nära vård samtidigt som andra delar av vården koncentreras och blir mer högspecialiserad.
Samverkan och samordning mellan vårdgivare i regionen skapar ökade förutsättningar och incitament att utveckla utbildningsuppdraget.

5.1.4 Universitetssjukvården och kunskapsstyrningen ska tillsammans göra forskningsresultat till klinisk vardag

Universitetssjukvård är den del av hälso- och sjukvården som utformats med särskild hänsyn till forskningens och utbildningens behov vilket regleras i det nationella ALF-avtalet. Vid en universitetssjukvårdsenhet (USV-enhet) ska forskning och utbildning liksom utveckling av hälso- och sjukvården ses som kärnverksamheter och vara likvärdiga med vårdproduktionen. USV-enheterna ska bidra till utvecklingen av hälso- och sjukvården i Region Stockholm. Samtliga verksamhetschefer inom universitetssjukvården ska inneha s.k. Good Clinical Practice-kompetens (god klinisk sed).

Det är först när ny kunskap systematiskt tillämpas i vården som den kan leda till kvalitetsutveckling och skapa ett ökat värde för patienten och invånaren. Kunskapsstyrningen är hälso- och sjukvårdens system för att skapa en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. En förstärkning av kopplingen mellan universitetssjukvården och Region Stockholms kunskapsstyrningssystem är angelägen då den bidrar till att forskningsresultat snabbt och effektivt omsätts i praktiken. Förutsättningarna för ett kunskapsbaserat arbete är beroende av en god och hållbar kompetensförsörjning med tillgång till välutbildade medarbetare. Modeller för detta ska fortsatt utvecklas. USV-enheterna ska även medverka i arbetet med nationell högspecialiserad vård.

5.1.5 I Region Stockholm ska en nyfikenhetsdriven kultur, kompetens, forskningstid och infrastruktur skapa förutsättningar för medicinska genombrott

Hälso- och sjukvården och tandvården behöver kontinuerligt utvecklas för att kunna erbjuda bästa möjliga vård och behandling evidensbaserat, säkert, personcentrerat och jämlikt. Region Stockholm ska skapa goda miljöer för klinisk forskning där invånares kunskap, erfarenheter och vilja att delta i klinisk forskning tas tillvara.

Ledarskapet i den kliniska forskningen är centralt för att säkerställa att medarbetarna kontinuerligt utvecklas i sin vetenskapliga kompetens och får de resurser och den tid som krävs för den komplexa uppgiften som det

innebär att förena klinisk forskning med hälso- och sjukvårdsuppdraget. Styrande dokument ska beakta behovet av såväl infrastruktur som de processer som behövs för att främja samarbeten med universitet och life science-industrin.
Region Stockholm ska tillsammans med regionens lärosäten stödja utvecklingen hos forskare genom tydliga karriärvägar (från student till docent) som är kopplade till en transparent incitamentsstruktur.

5.1.6 I Region Stockholm skapar ledarskapskulturen förutsättningar för mycket gott lärande på alla nivåer

Utbildningsuppdraget ska vara en självklar, integrerad del i det dagliga arbetet för alla medarbetare i Region Stockholm. Ledarskapet är avgörande för att lyckas med detta. Ledarskapskulturen på alla nivåer inom hälso- och sjukvården skall präglas av en syn på utbildning, utveckling, forskning och kompetensutveckling som en integrerad del i vårduppdraget. Utbildningsuppdraget skall vara väl känt i hela organisationen och företrädas i alla verksamhetsledningar oavsett huvudman.
Genom att säkerställa adekvat pedagogisk handledarkompetens för alla medarbetare bidrar dessa till att utbilda morgondagens medarbetare.

5.1.7 Region Stockholm ska stimulera företagsinitierad klinisk forskning till nytta för invånare, patient och närstående

Region Stockholm ska bygga vidare på den starka traditionen av samverkan med näringsliv och universitet, och därmed behålla rollen som värd för ledande kunskapsorganisationer med framgångsrik forskning och för framstående kunskapsintensiva företag.

Näringslivet har en nyckelroll i att, på kort och lång sikt, kommersialisera den kunskap som produceras inom Region Stockholms hälso- och sjukvårdssystem i samarbete med universitet och högskolor. Företagen har också en avgörande betydelse för möjligheten att ta fram och sprida samhällsviktiga medicinska genombrott i Region Stockholms verksamheter. Företagsinitierad klinisk forskning gynnar samhället genom höjd vårdkvalitet, patientsäkerhet, kompetensutveckling av medarbetare, ökad produktivitet, nya arbetstillfällen samt besparing av läkemedlens- och medicinteknikens kostnader.

Region Stockholm ska utveckla tydliga kontaktvägar för näringslivssamverkan, transparenta regler och en kultur som stödjer samverkan mellan hälso- och sjukvården och näringslivet i enlighet med gällande regelverk. Region Stockholm ska ha tydliga kontaktvägar in och kunna erbjuda testmiljöer för forskning och utveckling av nya produkter eller tjänster.

5.2 Strategiska inriktningar för forskning och utveckling inom kollektivtrafiksystemet och regional utveckling

5.2.1 Region Stockholm ska stimulera forskning och utveckling inom kollektivtrafiksystemet

Region Stockholm ska sträva mot att Stockholmsregionen blir en klimatneutral region med hög andel hållbara resor inom gång, cykel och kollektivtrafik. Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka för att nå både klimatmål och framkomlighetsmål. Vidare ska Region Stockholm utveckla samarbetet med länets kommuner för att öka attraktiviteten och effektiviteten i kollektivtrafiken.

Då kollektivtrafiksystemets utmaningar spänner över många forskningsområden behöver forskning av hög kvalitet stimuleras inom olika forskningsdiscipliner för att finna lösningar för ett säkert och pålitligt transportsystem med lågt klimatavtryck. Region Stockholm ska medverka i Nationellt kunskapscentrum för kollektivtrafik som är en flervetenskapligt präglad forskningsmiljö som utforskar frågeställningar som går på tvärs mellan olika forskningsområden och perspektiv.

Region Stockholm ska främja forskning inom kollektivtrafikområdet genom att forskaren får ta del av kunskap om kollektivtrafiken såsom samverkansformer, planer, riktlinjer och avtal för styrning och ledning av kollektivtrafik, om utfall från levererad kollektivtrafik och erfarenheter och lärdomar. Region Stockholm ska tillgängliggöra information och data om kollektivtrafiken genom att erbjuda avidentifierad information om resenärsupplevelser, resvanor och trafikproduktion.

Region Stockholm har identifierat kunskapsbehov inom bland annat:

- Framtidens mobilitet
- Kollektivtrafik för alla
- Teknik
- Integrerad samhällsplanering
- Marknad och finansiering
- Beslut och effekter

5.2.2 Region Stockholm ska bidra till hållbar en samhällsutveckling.

Den ökande befolkningstillväxten i regionen ska gå hand i hand med en hållbar samhällsutveckling. Regionplaneringen bidrar till att skapa förutsättningar för långsiktig hållbarhet och resurseffektivitet inom både transportsystem och markanvändning. Forskning kan bidra till lösningar inom en rad områden som kopplar till den fysiska planeringen, det gäller

exempelvis robusthet och tillgänglighet inom kollektivtrafiken, mobilitetslösningar för samhällets resebehov, bebyggelseutveckling, bostadsfrågor, hållbarhetslösningar kopplat till byggande och klimatavtryck. Den fysiska planeringens möjligheter att skapa förutsättningar för förbättrad folkhälsa och social hållbarhet är också områden där forskning och utveckling krävs.

Region Stockholm ska även:

- hitta nya lösningar för hållbar samhällsplanering genom interdisciplinära forskningsprojekt,
- medverka till en fysisk planering som stärker strategiska forskningsstråk och innovationsmiljöer för att Stockholmsregionen ska vara en ledande kunskapsregion,
- medverka i det förebyggande folkhälsoarbetet, genom exempelvis forskning inom olika transportslag och stadsplanering.
- samverka med akademi, stat, kommun och andra aktörer för att finna ny kunskap inom hållbarhetsområdet, samt
- som en av Sveriges största upphandlande myndigheter utveckla och tillämpa ny kunskap om hur upphandling kan användas som redskap för att minska verksamheternas miljöpåverkan

5.2.3 Region Stockholm ska aktivt främja tvärvetenskaplig och integrerad forskning

Samverkan mellan olika aktörer är en förutsättning för gränsöverskridande forskningssamarbeten där långsiktiga och innovativa lösningar kan uppnås och bidra till Stockholmsregionens attraktivitet. Därför ska naturvetare, samhällsvetare, humanister, kulturlivet och olika professioner inom Region Stockholm arbeta tillsammans med att identifiera utmaningar och forskningsfrågor.

Integrerad forskning bidrar till långsiktiga lösningar på stora samhällsutmaningar genom en inkluderande arbetsform där forskare, beslutsfattare och andra samhällsaktörer samarbetar gränsöverskridande med varandra och det omgivande samhället runt ett gemensamt problemområde. Region Stockholm avser därför att verka för att aktivt främja både integrerad forskning, som involverar kunskaper, metoder och terminologi och expertis från skilda vetenskapsgrenar.

Region Stockholm ska verka för etableringen av det akademiska stråket som ska förbinda Karolinska Institutet, Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet. Utbyte av forskningsidéer och utveckling av ny forskningsmetodik stimuleras av personrörlighet mellan hälso- och sjukvård, universitet, högskolor och näringsliv.

6. Finansiering

Staten betalar årligen ut en ersättning till berörda regioner för deras medverkan i universitetens kliniska forskning och den kliniska delen av läkares grundutbildning, så kallade ALF-medel. Samverkan med Karolinska Institutet omfattar dels ALF-medel och dels de FoUUI-medel som Region Stockholm årligen beslutar om för samarbetet inom forskning och utbildning. Fördelning av de medel som avser samarbetet med Karolinska Institutet ska behandlas i samverkan inom Karolinska Institutets och Region Stockholms samverkansorganisation.
Ersättning för utbildningsuppdraget består dels av statlig ersättning (ALF-medel och VIL-ersättning) och dels budgetmedel avsatta av Region Stockholm. Budgetmedel avsatta av Region Stockholm omfattar dels de medel som avser samverkan med Karolinska Institutet i enlighet med det regionala ALF-avtalet, samt även övriga medel för ersättning gällande utbildningsuppdraget. Vårdgivarnas utbildningsåtagande samt ekonomiska ersättning regleras i Region Stockholms årliga utbildningsdirektiv.

Region Stockholms FoUUI-budget omfattar även medel till forsknings- och utvecklingssatsningar i samverkan med Kungliga Tekniska högskolan och Stockholms universitet samt medel till olika stödstrukturer för klinisk forskning och utveckling.

Region Stockholms verksamheter ska attrahera extern finansiering till forskningsprojekt i nationell och internationell konkurrens då det i offentlig sektor finns unika möjligheter att mäta samhällsnyttan av forsknings- och utvecklingsprojekt, vilket i ökad utsträckning efterfrågas av forskningsfinansiärer. Det europeiska ramprogrammet för forskning, Horizon Europe, innebär goda möjligheter för Region Stockholm att medverka i europeiska forskningsprojekt tillsammans med akademi och näringsliv. Region Stockholm ska utveckla verksamheternas kapacitet att ansöka och driva EU-finansierade projekt.

Samverkan med näringslivet ska regleras i avtal enligt gällande rätt.